

GEMEENTE WIJK BIJ DUURSTED E

AAN:

ONDERWERP
Jaarrekening 1996

de heer Drs.L.W. Verhoef
registeraccountant
Kersengaard 13
3962 JR Wijk bij Duurstede

UW KENMERK

UW BRIEF VAN

ONS KENMERK

DATUM

12 augustus 1997

fin/car

25 september 1997

VERZONDEN 25 SEP. 1997

Geachte heer Verhoef,

Wij hebben kennis genomen van uw brieven van 12 augustus 1997 en 5 september 1997 betreffende de jaarrekening 1996.

Aangaande voormelde jaarrekening bent u van mening dat het saldo van de baten en lasten stellig niet het als zodanig gepresenteerde bedrag ad f 1.434.534 is en dat het als eigen vermogen gepresenteerde bedrag ad f 33.077.555 ook geheel onjuist is. Hierdoor geeft de jaarrekening niet het vereiste inzicht, waardoor het stuk als besturings- en verantwoordingsinstrument zwaar tekort schiet en als zodanig in het geheel onbruikbaar is. Vanwege het feit dat door onze accountant een goedkeurende verklaring bij deze jaarrekening is afgegeven, delen wij uw mening niet. De controle op de jaarrekening is uitgevoerd door de accountant overeenkomstig hetgeen bepaald is in de controleverordening en in artikel 213 van de Gemeentewet. De letterlijke tekst van het oordeel dat in de accountingsverklaring is opgenomen, luidt:

" Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van de financiële positie op 31 december 1996 en van de baten en lasten over 1996 in overeenstemming met de grondslagen voor financiële verslaggeving volgens het Besluit comptabiliteitsvoorschriften 1995 en ook overigens voldoet aan de bepalingen inzake de jaarrekening zoals opgenomen in dit besluit".

Uw brieven geven ons geenszins aanleiding om aan dit oordeel te twijfelen stellen. Uit het feit dat de gemeen-

BIJL.: fin/car
REF.:

COLL.:

teraad de rekening op 24 juni 1997 ongewijzigd heeft vastgesteld, blijkt overigens dat ook de raad van mening is dat de jaarrekening voldoende inzicht geeft.

U belicht uw standpunt in de brief van 12 augustus 1997 in een achttal punten die wij achtereenvolgens van commentaar voorzien.

1. Samenhang rekeningsaldo en mutatie eigen vermogen

U stelt dat de toe- of afname van het eigen vermogen gelijk moet zijn aan het rekeningsaldo en constateert dat dit in de jaarrekening 1996 niet het geval is: het verschil bedraagt f 6.945.820. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat ervoor gekozen is om een aantal (buitengewone) baten en lasten rechtstreeks met de algemene reserve en de egalisatiereserve te verrekenen om te voorkomen dat het "gewone" saldo van de rekening sterk zou worden beïnvloed.

Deze wijze van verantwoording is toegelaten op grond van art 49 van de CV. Onze keuze in dezen is goedgekeurd door de raad; in de meeste gevallen bij de vaststelling van de beleidsbegroting en overigens bij afzonderlijk besluit en in een enkel geval bij de vaststelling van de jaarrekening.

Het gaat om de volgende mutaties:

toevoeging aan de algemene reserve	f 8.430.997
toevoeging aan de egalisatiereserve	<u>f 583.761</u>
	f 9.014.758
onttrekking aan de algemene reserve	f 1.825.378
onttrekking aan de egalisatiereserve	<u>f 243.560</u>
saldo	<u>f 6.945.820</u>

De specificatie van deze mutaties is opgenomen in de toelichting op de balans (blz 24 en 25 van de jaarrekening). Omdat de toelichting deel uitmaakt van de jaarrekening, kan niet worden gesteld dat de jaarrekening op dit punt te weinig informatie verschaft. De aangegeven mutaties in het eigen vermogen hebben voor het grootste deel betrekking op de financiële afwikkeling van bouwgrondexploitaties.

2. Bijschrijving van rente

Conform de beleidsbegroting 1996 is f 220.000 rente toegevoegd aan de algemene reserve. Rentetoevoeging aan de reserve is op grond van art 49 CV toegestaan. De nota van toelichting bij de CV vermeldt hieromtrent:

" Uit bedrijfseconomisch gezichtspunt is toerekening van rente aan reserves niet juist, omdat het niet past in het stelsel van baten en lasten. BW2T9 staat rentetoerekening ten laste van het resultaat dan ook niet toe. Voor provincies en gemeenten is in dit geval van BW2T9 afgeweken, omdat het toerekenen van rente aan eigen vermogen recht doet aan het karakter van de bestedingshuishouding die

een provincie of gemeente is en omdat de jaarrekening in het bedrijfsleven een ander doel heeft dan bij de overheid".

Op dit punt gaat U voorbij aan de mogelijkheden die de CV de gemeenten bieden.

3. Buiten rekening verantwoorde baten en lasten

In punt 3 van uw toelichting behandelt u opnieuw de vermogensmutaties, die U ook in punt 1 aan de orde stelde. Hierop hebben wij hiervoor reeds commentaar geleverd. Volledigshalve merken wij nog op, dat de baten en lasten die u hier bedoelt weliswaar financieel "buiten de rekening" zijn gebleven, maar wel zijn vermeld in de toelichting. Als belangrijkste voorbeeld noemen wij de toelichting op hoofdfunctie 8 (blz 85 van de jaarrekening) waar de afwikkeling van diverse grondexploitaties wordt besproken. Het feit dat het naar uw opvatting in jaarrekeningenland als niet toelaatbaar wordt beschouwd dat (buitengewone) baten en lasten buiten de rekening blijven, veronderstelt dat dit onverkort geldt voor jaarrekeningen van gemeenten. Hierboven gaven wij reeds aan dat de CV hierover een milder standpunt innemen.

4. Afschrijvingen

In de toelichting op de balans (blz 21 van de jaarrekening) is aangegeven dat voor een bedrag van ruim f 1,5 mln aan investeringen rechtstreeks ten laste van de reserves is gebracht of is gedekt door bijdragen van derden. In de toelichting is abusievelijk het bedrag dat u noemt (f 410.155) vermeld; in werkelijkheid is f 1.205.020 aan investeringen rechtstreeks ten laste van de algemene reserve gebracht. Deze onttrekkingen zijn alle door de raad goedgekeurd. De CV verzetten zich niet tegen afschrijven ineens (art 49 lid 2 letter f onder 3). Terecht merkt u op dat door het rechtstreeks afboeken het saldo van de rekening positief wordt beïnvloed. Wanneer de onttrekkingen door de raad zijn goedgekeurd en expliciet in de jaarrekening worden vermeld, is er geen sprake van dat hierdoor aan het waarheidsgehalte van de jaarrekening afbreuk wordt gedaan.

Het is voorts in zijn algemeenheid evenmin juist dat de kostprijzen van produkten of activiteiten te laag worden voorgesteld. Dit hangt namelijk sterk af van de aard van het afgeschreven actief; bij het voorstel tot afschrijving-ineens hebben wij hiermee rekening gehouden. Eventuele risico's kunnen op eenvoudige wijze worden vermeden; intracomptabele verwerking van (bedrijfseconomische) afschrijvingen is hiervoor bepaald geen voorwaarde.

5. Reserves en voorzieningen

In het verleden is door veel gemeenten geen scherp onderscheid gemaakt tussen reserves en voorzieningen. De CV beogen mede dit onderscheid nadrukkelijk aan te brengen. Het is echter niet zo dat dit onderscheid er toe moet leiden, zoals u stelt, dat reserves en voorzieningen niet in één staat worden opgenomen.

De staatssecretaris van binnenlandse zaken heeft in haar notitie van 18 december 1995 "evaluatie comptabiliteitsvoorschriften 1995" een afzonderlijke paragraaf gewijd aan "Het onderscheid tussen reserves en voorzieningen". Hierin concludeert zij, dat de meeste gemeenten nog geen duidelijke scheiding hebben aangebracht. Hieruit blijkt dat het voor veel gemeenten moeilijk is geweest om de verslaggeving juist op dit punt in overeenstemming te brengen met de nieuwe voorschriften. In veel gevallen was tijdrovend onderzoek nodig om de voorzieningen te onderbouwen en om de noodzaak aan te geven van het instandhouden of het vormen van bestemmingsreserves.

In onze gemeente is geruime tijd discussie gevoerd over het reserve- en voorzieningenbeleid. Deze discussie heeft geleid tot de nota "reserves en voorzieningen" waarmee de gemeenteraad op 24 juni 1997 heeft ingestemd.

Wij zijn van mening dat de samenstelling en de vaststelling van de jaarrekeningen 1995 en 1996 terecht niet aangehouden zijn totdat er volledige duidelijkheid op dit onderdeel was. Dit betekent dat door ons concessies zijn gedaan op het punt van de verslaggevingsvereisten.

Uw opmerking, dat er verschillende, als zodanig benoemde voorzieningen, geen verplichtingen inhouden, is terecht. Onze accountant heeft hierover reeds gerapporteerd. Naar verwachting zal op basis van het uitgevoerde onderzoek in de jaarrekening 1997 het noodzakelijke inzicht in de reserve- en voorzieningenpositie kunnen worden gegeven.

6. Niet opgenomen verplichtingen

1. In de jaarrekening is onder de rubriek overlopende activa (blz 23) de verschuldigde rente over schulden opgenomen. Dit bedrag is echter niet vermeld in de toelichting van de jaarrekening.
2. De opmerking van u dat (nog) geen voorziening voor pensioenen en wachtgeld van (ex-)wethouders is opgenomen is juist. Deze problematiek moet worden gezien in de context van het algehele reserve- en voorzieningenbeleid, waarvan wij hierboven melding maakten. De opmerking van u dat de kostenpost "wachtgeld en pensioenen van (ex-)wethouders" onjuist is, is per definitie niet terecht. Hiertoe ontbreken in dit stadium de noodzakelijke gegevens.

7. Grondexploitatie

In de jaarrekening 1996 is een aantal belangrijke grondexploitaties financieel afgewikkeld. De nog resterende grondexploitaties (Zuid-oosthoek Cothen en Zandweg) zijn voor de jaarrekening als zodanig van ondergeschikte betekenis en naar onze mening in voldoende mate toegelicht.

Onze gemeente hanteert, evenals de meeste andere gemeenten het systeem dat winsten uit grondexploitatie verwerkt worden bij de afsluiting van een complex. De berekening van resultaten per verkochte kavel komt in de praktijk niet voor en is in feite niet uitvoerbaar. Het administreren van de grondexploitatie per complex is er juist voor bedoeld om winsten en verliezen op grondtransacties te kunnen compenseren. Indien winsten per transactie "ter beschikking van de gemeenteraad" worden gesteld, zou de gemeenteraad ook per transactie de verliesdekking moeten aangeven. Het is duidelijk dat de gemeenten een zo omslachtige weg niet kiezen, waarbij overigens nog geldt dat de berekening van transactieresultaten in alle gevallen zeer arbitrair is. De gebruikelijke methode betekent overigens volstrekt niet dat gedurende de exploitatieperiode geen inzicht bestaat in de (verwachte) resultaten van de exploitatie van een bouwcomplex. Ook staat het systeem niet in de weg dat aan een deel van de winst reeds vóór de totale afwikkeling (bij voorbeeld als het complex voor meer dan 80% is gerealiseerd) een bestemming wordt gegeven.

8. Werkelijke rekeningsaldo

De laatste opmerking van uw toelichting is in feite een herhaling van u algemeen bezwaar tegen de rekening dat deze onvoldoende inzicht geeft. Wij zullen ons commentaar op dit punt niet herhalen, maar benadrukken in dit verband nog wel dat u in onvoldoende mate onderscheid maakt tussen een jaarrekening in het bedrijfsleven, -waar een winst- of verliessaldo vaak de belangrijkste informatie is- en een jaarrekening bij een gemeente, waarin het college verantwoording aflegt over de besteding van de door de raad beschikbaar gestelde budgetten. Dit onderscheid blijkt uit de tekst van de accountsverklaringen, die is vastgelegd in de Richtlijnen voor de accountantscontrole; in het bedrijfsleven spreekt die verklaring over een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het resultaat en bij de gemeenten wordt gesproken over een getrouw beeld van de baten en lasten. Hiermee wordt het essentiële verschil tussen beide categorieën van jaarrekeningen aangegeven.

Samenvatting

Uitgaande van de veronderstelling dat een jaarrekening van een gemeente aan dezelfde eisen moet voldoen als een jaarrekening in het bedrijfsleven, is de kritiek van u op de jaarrekening 1996 op onderdelen terecht.

U gaat er echter aan voorbij dat de comptabiliteitsvoorschriften op niet onbelangrijke punten uitzonderingen toestaan van de voor het bedrijfsleven geldende wettelijke regels. Het gebruikmaken van deze mogelijkheden, zoals in de jaarrekening 1996 is gebeurd, betekent geenszins dat de jaarrekening daardoor onvoldoende inzicht geeft. Alle informatie die de raad voor de vaststelling van de rekening nodig heeft, is voor de raadsleden beschikbaar, hetzij in de rekening zelf dan wel in aanvullende stukken (nota reserves en voorzieningen, bouwexploitaties e.d.).

De slotconclusie van u dat de begrotingen en jaarrekeningen onbetrouwbaar zijn, moet naar onze overtuiging dan ook worden verworpen.

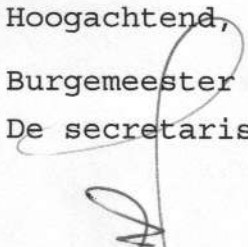
De jaarrekening is op 24 juni 1997 vastgesteld door de raad, en wij zijn van mening dat dit besluit gehandhaafd kan blijven.

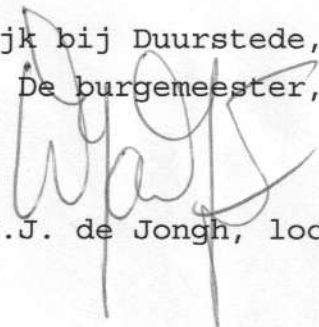
Tenslotte delen wij u mee, dat wij uw brieven en de beantwoording daarvan ter kennisneming aan de raad zullen doen toekomen. Tevens zal de commissie Middelen hierover geïnformeerd worden.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Wijk bij Duurstede,
De secretaris,

De burgemeester,

R.W.M. van Aalst.

W.J. de Jongh, loco.

J.W. Wijnands, loco